

تحلیل جغرافیایی مخاطره احساس امنیت اجتماعی از نگاه شهروندان

(نمونه موردی: شهر ایذه)

ناهید سجادیان*^۱، مرتضی نعمتی^۲، پریش اورکی^۳

چکیده

امنیت از مقوله‌های بسیار مهم و رایج حیات بشری از گذشته‌های دور تاکنون بوده است که هر روز بر اهمیت آن افزوده می‌شود و ابعاد گسترده‌تری می‌یابد. این پژوهش با هدف ردیابی پراکنش جغرافیایی حس امنیت اجتماعی از نگاه شهروندان شهر ایذه با پنج مخاطره انسانی حس امنیت محیط مالی، جانی، شغلی، عاطفی به مرحله اجرا درآمده است. ماهیت پژوهش کاربردی-نظری و نوع تحقیق توصیفی-تحلیلی و از روش تطبیقی استفاده گردیده است. در پژوهش حاضر برای سنجش متغیرها و جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات لازم به صورت کتابخانه‌ای (مبانی نظری) و میدانی، از پرسشنامه و مشاهده استفاده شده است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که پنج ناحیه شهر ایذه از نظر شاخص حس امنیت جانی، احساس ناامنی می‌کنند. از نظر شاخص حس محیط مالی تنها ناحیه شرقی احساس امنیت، از نظر شاخص حس محیط شغلی ناحیه شرقی بیش‌ترین احساس ناامنی و ناحیه مرکزی کم‌ترین احساس ناامنی را می‌کنند. از دیگر نتایج این پژوهش این است که بین پنج ناحیه شهر ایذه از نظر احساس ناامنی اجتماعی تفاوت وجود ندارد. در عین حال بین شاخص‌های احساس امنیت جانی، شغلی و عاطفی با احساس ناامنی ناحیه‌های مورد مطالعه رابطه وجود دارد. براساس نتایج مدل تاپسیس ناحیه شمالی از نظر احساس ناامنی در رتبه اول و شرقی در رتبه دوم قرار گرفتند. از دیگر نتایج این پژوهش امنیت در شاخص زمانی با احساس ناامنی شهروندان رابطه معناداری وجود دارد. واژگان کلیدی: امنیت، احساس امنیت، امنیت جانی، امنیت عاطفی، شهروندان، شهر ایذه.

^۱ استاد رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران. nsajadian@yahoo.com

^۲ استادیار رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

^۳ دانش آموخته کارشناسی ارشد رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

مقدمه و بیان مسأله

امنیت از مقوله‌های بسیار مهم و رایج حیات بشری از گذشته‌های دور تاکنون بوده است (فضل، ۱۴۰۰: ۶۸؛ سبحانی فر، ۱۴۰۱: ۲۲۲) که هر روز بر اهمیت آن افزوده می‌شود و ابعاد گسترده‌تری می‌یابد (طویلی و همکاران، ۱۳۹۹: ۹۳). در واقع یکی از اساسی‌ترین نیازهای یک کشور است (رفیعیان و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۷۶؛ کاظمیان، ۱۴۰۰: ۱۲۴). مهمترین مشکل برای یک کشور وقتی به وجود می‌آید که در محیط کار (امنیت اقتصادی)، در محیط تحصیل و فضای عمومی جامعه (امنیت فرهنگی و اجتماعی) و در محیط زندگی (امنیت خانوادگی)، مردم احساس امنیت نکنند (لطفی و دیگران، ۱۳۹۳: ۴۵). شهر محل سکونت، رفت‌وآمد، کار و تفریح و مکانی است برای زندگی و زیستن که البته باید مهبیای زیستن هم باشد؛ لذا باید سازوکاری اندیشیده شود تا مردم بتوانند در شهرها راحت زندگی کنند. زیستن با آسودگی، سازوکارهای متعدد و وسایل گوناگونی را طلب می‌کند که سر لوحه آنها امنیت است (هندیانی و دیگران، ۲۰۱۳: ۳۰) اینکه چرا انسان در ارزیابی‌هایی خود دچار خطا می‌شود، هم به عوامل محیطی - جغرافیایی و هم عوامل مربوط به نوع انسان مرتبط است (West, 2008: 38) هر چند احساس امنیت ارتباط مستقیمی با امنیت دارد اما می‌تواند تحت تأثیر عواملی قرار گیرد و با وجود امنیت نسبی افراد احساس ناامنی کنند. حساسیت‌های مربوط به مفهوم امنیت حجم قابل توجهی از پژوهش‌ها و تحقیق‌های مختلف را به خود اختصاص داده است. با بررسی‌های انجام شده، احساس عدم امنیت در برخی از کشورها به واسطه نوع حکومت، افزایش بزهکاری، کنترل نکردن مجرمان، ناکارآمدی نیروهای پلیس، محرومیت اقتصادی - اجتماعی، بی‌عدالتی قضایی و ... ناشی از نداشتن امنیت جانی، فکری، مالی، شغلی و روانی در جامعه است و به‌طور طبیعی، فقدان امنیت، احساس آن را در شهروندان کاهش می‌دهد. بنابر نتایج پژوهش رجبی‌پور در کشور ایران به میزانی که امنیت وجود دارد احساس امنیت کمتری در شهروندان مشاهده می‌شود. برای نمونه نرخ سرقت منازل در ایران ۵، انگلیس ۲۰ و در استرالیا ۲۵ در هزار است. یعنی به ازای یک هزار منزل مسکونی در ایران ۵ منزل و در انگلیس به ازای یک هزار منزل مسکونی ۲۰ و در استرالیا ۲۵ منزل در سال سرقت قرار می‌گیرد. این مقایسه آماری نشان می‌دهد که ضریب امنیت شهروندان ایرانی بیشتر در ضریب امنیت شهروندان استرالیا و انگلیس است؛ اما احساس امنیت شهروندان ایرانی کمتر از احساس امنیت شهروندان استرالیا و انگلیس است (رجبی‌پور، ۱۳۸۲: ۲۰). ناامنی‌های اجتماعی به مراتب با رشد علم افزایش بیشتری پیدا کرده است. در ایجاد امنیت و احساس امنیت، عوامل گوناگونی دخالت دارند که فقدان آنها روند برقراری احساس امنیت و افزایش آن را کند کرده یا مانع از تحقق آن شده است.

امروزه با توجه به مسأله بیکاری و وجود فضاهای جرم‌خیز در شهرها و پیامد آنها، آسیب‌ها، انحرافات و ناهنجاری‌های اجتماعی، بحث امنیت و به‌ویژه احساس ناامنی شهروندان به دغدغه بزرگی تبدیل شده است. در خصوص بررسی احساس امنیت اجتماعی در سطح کشور میتوان گفت با بررسی برخی از شاخص‌های موجود به‌طور غیرمستقیم می‌توان به میزان احساس امنیت پی برد. از جمله این شاخص‌ها میزان جرایم است که با احساس امنیت

رابطه معکوس دارد (پورشریفی و دیگران، ۱۳۹۱: ۱۰۶). به عبارتی هر مقدار ارتکاب بالاتر باشد، احساس امنیت پایین تر است. براین اساس، با بررسی داده‌های موجود، به بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی در سطح کشور پرداخته شد. آمارها نشان دهنده رشد ۱۳ درصدی ورودی پرونده‌ها به دادگستری، رشد ۲۲ درصدی جمعیت زندانیان در چند سال اخیر و افزایش تعداد نیروهای فعال در قوه قضاییه، سازمان زندان‌ها و نیروی انتظامی بدون تغییر محسوس در کاهش میزان جرائم و معضلات امنیتی موجود است (بیدختی و شریفی، ۱۳۹۱: ۱۵). تمامی این شواهد نشان‌دهنده کاهش میزان احساس امنیت در سطح جامعه است.

برخورداری از امنیت و احساس امنیت اجتماعی، یکی از نیازهای ضروری انسان‌ها به شمار می‌رود (بایاری و همکاران، ۱۴۰۰: ۳۵). همچنین احساس امنیت، از موقعیت و جایگاه مهمی در برنامه‌ریزی کشور برخوردار است. به همین جهت دستیابی و پایدارسازی آن نیازمند مقدمات، زمینه‌ها و عوامل مؤثر بر آن است. نتیجه‌ی یک نظرخواهی از سوی مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران (ایسنا) مبین این گفته است که ۸۱ درصد از ایرانیان به گونه‌ای احساس ناامنی می‌کنند (کلاهیچیان، ۱۳۸۵: ۱۸۷). در فرآیند برنامه‌ریزی شهری برای شهر سالم، از مهمترین اهداف همانا کاهش جرایم و جنایت در محیط‌های شهری و افزایش حس امنیت شهروندان است. سلامت روانی از مباحث اساسی در حیطه علوم انسانی است که توجه بسیاری از صاحب نظران علوم مختلف را به خود معطوف نموده است. زندگی در کلان‌شهرها و شهرها، باعث بی‌برنامگی، آشفتگی، آنومی و خصوصیات بی‌نظمی چون ضعف پیوندهای اجتماعی و از بین رفتن حمایت‌های اجتماعی می‌شود. زندگی در چنین محیط‌هایی به فشارهای فیزیکی و روانی برای افراد منجر می‌شود، لذا به آنها احساس از خود بیگانگی و جدایی دست می‌دهد. افراد با چالش‌های در حفظ سلامت روانی و فیزیکی مواجه می‌شوند، به طوریکه نظام حمایت اجتماعی برای آنها ضعیف می‌شود (Schwerin, 1993:187). این بحث در جامعه یکی از ابعاد مهم رشد و توسعه محسوب می‌شود.

مسئله این است که شهر ایده نیز همراه با افزایش جمعیت و رشد کالبدی خود با مخاطره‌های انسانی، جرائم بیشتر و حس ناامنی مواجه گشته است. چنانکه بحث امنیت اجتماعی شهروندان، پدیده‌ای فراگیر و به دغدغه‌ی سازمان‌هایی چون پلیس و نیروهای امنیتی در جامعه نیز تبدیل شده است. از آنجا که حفظ ثبات و امنیت روانی جامعه یکی از مهمترین اهداف سیاست‌گذاران به‌شمار می‌رود. بررسی تحلیل جغرافیایی حس ناامنی اجتماعی در محورهای مختلف از نگاه شهروندان است و با توجه به نتایج به دست آمده به روش تطبیقی در نواحی مورد بررسی در شهر در جهت تحقق جمعیت سالم برنامه‌ریزی نمود.

پیشینه و مبانی پژوهش

نتایج تحقیقات در وینی پگ نشان داد عامل بسیار قوی که با بیش‌ترین مقدار جرائم در واحد همسایگی مرتبط می‌شود، سطح نامساعد اجتماعی-اقتصادی سکونت است. موسوی به نقل از گالبرایت اظهار می‌کند، توزیع

جغرافیایی جرائم شهری تابعی است از توزیع ناقص امکانات، خدمات و سرانجام فقدان عدالت اجتماعی - اقتصادی در بیشتر کشورهای جهان سوم. همچنین تحقیق‌های در کشور کانادا در زمینه توزیع فضایی جرائم انجام شده است. در این تحقیق‌ها، فرض بر آن است که جرائم به‌طور تصادفی در شهر اتفاق نمی‌افتد، بلکه با سایر عوامل در ارتباط است، از اینرو ویژگی‌های اجتماعی - اقتصادی محله‌های شهری در میزان وقوع جرم و ناامنی مؤثر است (رضوان و فتحی، ۱۳۹۱: ۲۰). الخولی (۲۰۰۴) در مقاله‌ای تحت عنوان "امنیت و اسلام" می‌نویسد: یکی از نیازهای اساسی انسان، نیاز به احساس امنیت است. او این احساس را یک نیاز روان‌شناختی دانسته که باید برآورده شود؛ بمانیان و محمودی نژاد (۱۳۸۷) در پژوهشی با عنوان "سنجش عوامل تأثیرگذار بر احساس امنیت شهری نمونه موردی: شهر کرمان" به این نتایج دست یافتند که امنیت در ابعاد گوناگون در شهر مورد بررسی در سطح قابل قبولی است در این میان دو مقوله امنیت محیطی و امنیت دینی از دید شهروندان تا حدودی متزلزل هستند. قرایی و دیگران (۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان "بررسی و سنجش حس امنیت در مناطق مختلف شهر" به این نتایج رسیده‌اند که تفاوت معناداری میان میزان حس امنیت در دو محله مورد بررسی وجود ندارد. اکثریت آن‌ها محله‌های پایین شهر، حاشیه ساختمان نیمه‌کاره و کوچه‌های خلوت و تاریک را، فضاهایی با امنیت کم ارزیابی می‌کنند. رضوان طوسی و ساعی (۱۳۹۰) در پژوهشی با عنوان "احساس ناامنی اجتماعی شهروندان تهرانی با تمرکز بر انتشار اخبار حوادث خشونت یکسال اخیر" نشان می‌دهند که جنسیت پاسخگویان در میزان احساس ناامنی شهروندان تهرانی مؤثرترین متغیر است. گروسی و دیگران (۱۳۹۱)، در پژوهشی با عنوان "بررسی رابطه ویژگی‌های محله مسکونی، با احساس امنیت شهروندان کرمانی"، به این نتایج دست یافته‌اند که سطح امنیت مالی و جانی در حد متوسط بوده و عواملی همچون میزان وابستگی به محله، میزان بروز آسیب‌ها و انحرافات در محله، وضعیت اقتصادی - اجتماعی محله، در هر دو بُعد رابطه معنی‌داری داشته است. رضوان و فتحی (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان "بررسی عوامل مرتبط با احساس ناامنی در محلات شهری؛ در ناحیه ۳ منطقه ۱۷ شهرداری تهران" بررسی به عمل آمده نشان می‌دهد که بین ساکنان محله‌های مورد مطالعه از نظر میزان احساس ناامنی تفاوت معناداری وجود دارد.

احساس ناامنی؛ ناامنی به معنی فقدان امنیت فیزیکی یا روانی است. ناامنی جایگاه ویژه‌ای در جامعه معاصر دارد و از لحاظ روانشناختی و ایدئولوژیکی بیشتر در معنای ناامنی شهری مورد توجه قرار می‌گیرد یکی از علل مهم احساس ناامنی، می‌تواند موقعیت و وضعیت خاص حاکم بر یک جامعه باشد. فرد به خاطر پاره‌ای از عوامل مخمل امنیت در جامعه احساس ناامنی می‌کند (نیازی و دیگران، ۱۳۹۰: ۱۵۵). از میان عوامل مؤثر بر سلامت اجتماعی، احساس امنیت اجتماعی چه در بعد عینی و چه در بعد روانی تأثیر بسزایی و تأثیر اساسی بر کارآمدی افراد جامعه دارد (Beheshti et. Al. 2020: 173). در واقع احساس امنیت اجتماعی اساس هر تلاشی از خدمت به جامعه است (Khatibi, 2019: 207).

امنیت شغلی؛ امنیت شغلی یعنی عبارت است از احساس داشتن یک شغل مناسب و اطمینان از تداوم آن در آینده و فقدان عوامل تهدید کننده شرایط مناسب کاری در آن شغل (عربی، ۱۳۸۴: ۷).

امنیت جانی؛ امنیت جانی و حفظ جان انسان‌ها یکی از ابعاد مهم امنیت است که در قرآن کریم بدان توجه و عنایت فراوان شده است (منصوری، ۱۳۸۵: ۹).

امنیت عاطفی؛ مرتون معتقد است ساکنان مناطق محروم اغلب بیش از دیگران از خود رفتار خشونت‌آمیز نشان می‌دهند. پس در این محلات آسیب‌های جانی ناشی از دو برخورد و... بیش از سایر مناطق دیده می‌شود. پس در مناطق محروم رفتارهای ناهنجار آشکار مانند مزاحمت، ترساندن و ایجاد خطرات جسمانی بیشتر مشاهده می‌شود. از سوی دیگر ساکنان محله‌های قدیمی به علت پیوستگی‌های خویشاوندی و روابط نسبتاً عمیق اجتماعی و عاطفی در مقایسه با محله‌های تازه ایجاد شده و بخش مدرن شهر که ساکنان روابط عمیق و صمیمانه‌ای با یک‌دیگر ندارند. بیشتر می‌توانند امنیت عاطفی اعضای خود را تأمین نمایند (گروسی و دیگران، ۱۳۹۱: ۱۴۵). یعنی اطمینان از آنکه دیگران ما را دوست دارند و بود و نبودمان برایشان اهمیت دارد، دردها و مصائب ما، آنان را نیز دچار اندوه و غم می‌کند.

امنیت مالی؛ امنیت مالی یعنی فقدان ترس و نگرانی و اطمینان در سرمایه‌گذاری (صالحی و کاوسی، ۱۳۸۷: ۲۲۰). امنیت اقتصادی (مالی) یعنی ایجاد یک چارچوب نهادی که مشوق و موجب اعتماد پس‌انداز کنندگان و سرمایه‌گذاران بوده و امنیت فیزیکی افراد و امنیت حقوقی معاملات را تضمین نماید (سویز و محمدی، ۱۳۹۰: ۱۲۰). علاوه بر این امنیت اقتصادی به فرآیند سرمایه‌گذاری در شهر و میزان اعتماد به بازگشت سرمایه و ایمنی منابع مالی پروژه‌های سرمایه‌گذاری در اقتصاد شهر مربوط می‌شود.

نظریه‌های پژوهش

احساس ناامنی؛ نظریه پراکنش و تحلیل جغرافیایی اساس نظری پژوهش بوده است. از نظر "گرابوسکی" احساس ناامنی ممکن است آثار دراز مدتی بر کیفیت زندگی و بهره‌وری اقتصادی و اجتماعی داشته باشد. به نظر "لیسکا"، "لاورنس" و "سانچیریکو" ترس از ناامنی می‌تواند تأثیرات روان‌شناختی گسترده‌ای شامل: اضطراب، بی‌اعتمادی، احساس بیگانگی، انزوا و نارضایتی از زندگی ایجاد کند. همچنین ممکن است انسان‌هایی که دچار آن هستند برای مقابله با ترس خود و اجتناب از قربانی بزه واقع شدن، از مکان‌های معین و افراد غریبه و بیگانه دوری کنند و در نتیجه، فعالیت‌های اجتماعی آنان محدود شود یا ای که با تهیه سگ، اسلحه و سایر تجهیزات ایمنی، حائل امنیتی در روابط اجتماعی خود با دیگران ایجاد کنند (Liska, Lawrence, & Danchirico, 1982) که این خود در زمان پرخاشگری نتیجه معکوس داشته و منجر به افزایش خشونت و ناامنی اجتماعی می‌شود. "کلمنت" و "کلیمن" نیز معتقدند که ترس از ناامنی در رفتارهای ضد اجتماعی و انزوایراییانه متبلور شده و صفات نیک انسانی مانند:

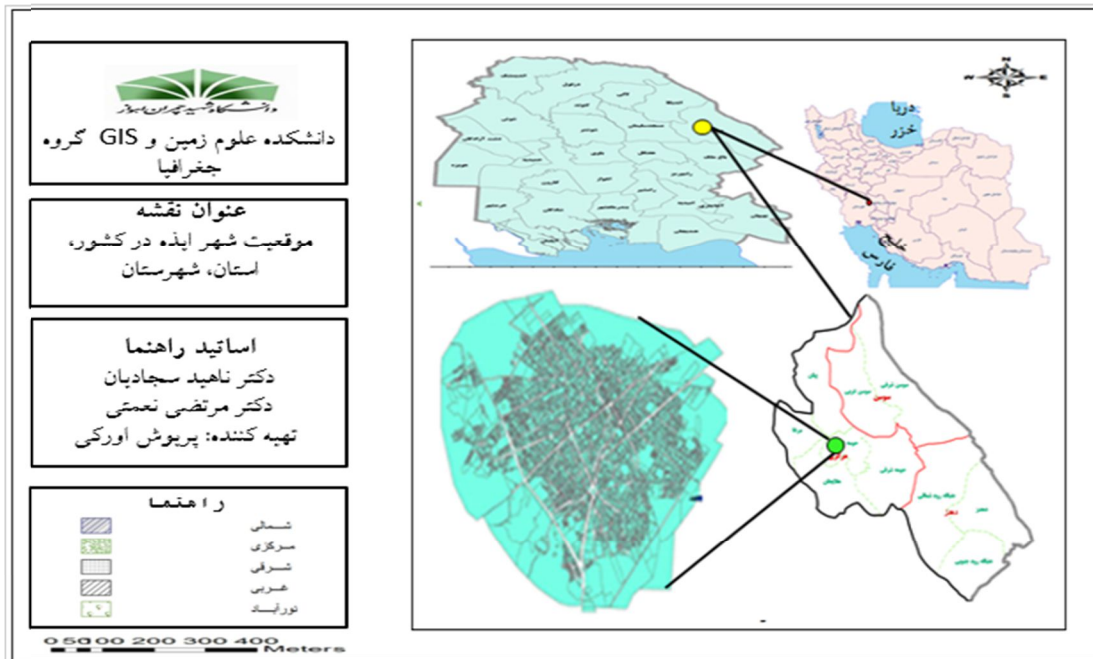
اعتماد متقابل، اجتماعی بودن، آماده کمک به دیگران بودن، احساس تعلق به یک محله و اجتماع و رضایت از این تعلق را زایل می‌کند (رضوی طوسی و ساعی، ۱۳۹۰: ۸۵).

مرتون؛ رابرت مرتون معتقد است که در جوامع باز به لحاظ طبقاتی که امکان رقابت و ارتقاء در سلسله مراتب اجتماعی در آنها وجود دارد؛ جامعه‌ی اهداف مطلوب اجتماعی را برای همه‌ی افراد تجویز می‌کند (دستیابی به ثروت و شأن) اما وسایل دستیابی به این اهداف را یکسان بین اعضای جامعه توزیع نمی‌کند. برای مثال طبقات پایین‌تر جامعه به اندازه‌ی طبقات بالاتر جامعه آرزومندی دستیابی به این اهداف را دارند اما امکانات رسیدن به این اهداف در اختیار آنها نیست در این حالت بین آرزومندی‌ها و امکانات شکافی پیش می‌آید که فرد را دچار ناکامی و احساس خصومت نسبت به نظم هنجاری موجود می‌کند (ایدر و دیگران، ۱۳۹۱: ۱۱۴). افراد در مقابل بروز این شکاف یکسان پاسخ نمی‌دهند و با توجه به میزان پذیرش اهداف و وسایل شروع برای رسیدن به این اهداف به پنج شکل واکنش می‌دهند. گروهی که هم اهداف مشروع را می‌پذیرند و هم وسایل دستیابی به این اهداف را اصطلاحاً هم‌نواها نامیده می‌شوند. گروهی که اهداف را می‌پذیرند اما وسایل دستیابی به این اهداف را نمی‌پذیرند و اصطلاحاً بدعت گذاران نامیده می‌شوند این افراد برای رسیدن به اهداف خود دست به بزهکاری می‌زنند. بروز این واکنش در طبقات پایین بیشتر است. گروه سوم اهداف را فراموش کرده و صرفاً به وسایل دستیابی به این اهداف می‌چسبند و اصطلاحاً شعائرگراها نامیده می‌شوند. بروز این واکنش بیشتر در بین طبقات متوسط جامعه است. گروه چهارم نه اهداف را می‌پذیرند و نه وسایل را؛ اما در بنیان‌گذاران نظم هنجاری جدیدی نیستند و از نظم هنجاری کناره می‌گیرند و اصطلاحاً کناره جوها لقب می‌گیرند و در نهایت گروه پنجم که نه اهداف را می‌پذیرند و نه وسایل را، و در پی پایه‌گذاری نظم هنجاری جدیدی هستند و اصطلاحاً در دسته‌ی شورش قرار می‌گیرند (مرتون، ۱۳۸۳: ۸۲؛ عبداللهی و میرزایی، ۱۳۸۹: ۴۰۸). پس به نظر مرتن محیط یا شرایط اجتماعی، شکل دهنده و هدایت کننده انتخاب افراد است و الگوهای سازگاری یا تطابقی که افراد بر می‌گزینند تابعی از وضعیت و شرایط ساختاری جامعه است که بر حسب موقعیت افراد در نظام قشر بندی جامعه تفاوت پیدا می‌کند. از نظر وی، وقتی فردی به دلیل شرایط محدود و یا عدم شایستگی خود نتواند به هدف‌های تعیین شده فرهنگی و نیز به وسایل دستیابی به آنها برسد، کناره‌گیری اختیار می‌کند. کناره‌گیران افراد طرد شده‌ای هستند، که به دلیل ناتوانی یا عدم تمایل خود حاضر به بهنجار شدن و روی آوردن به زندگی سالم نیستند و غالباً به وسیله‌ی از مردم طرد می‌شوند یا خود از جامعه کناره‌گیری می‌کنند (ستوده، ۱۳۸۶: ۱۲۹).

معرفی محدوده مورد مطالعه

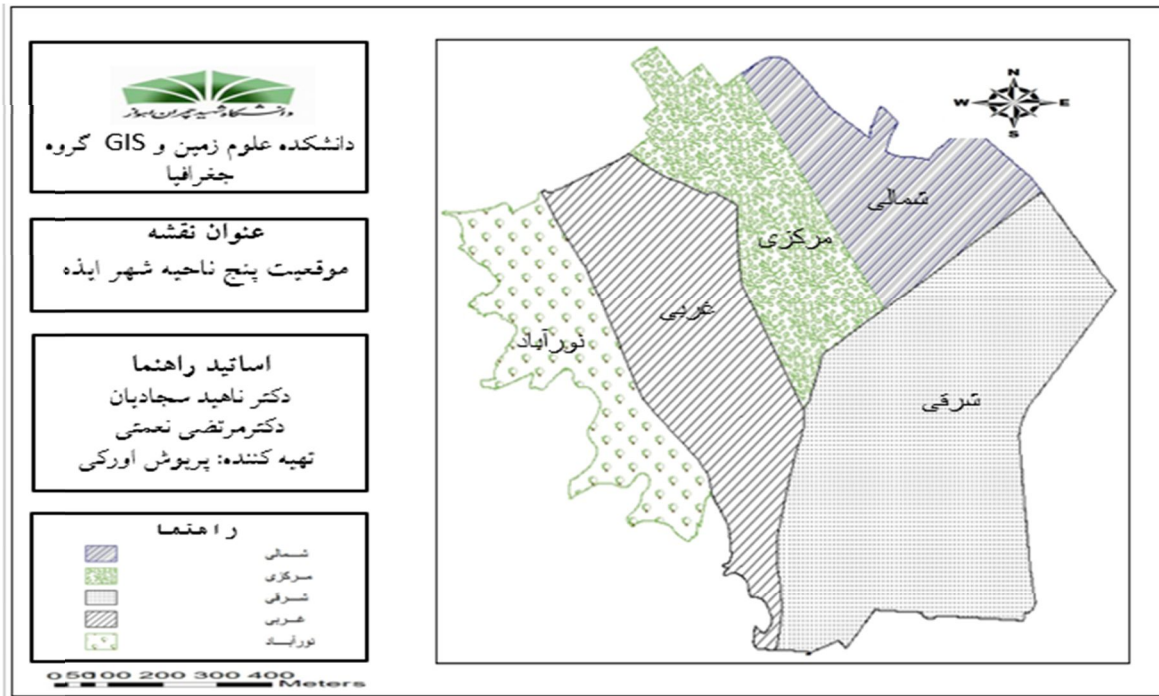
شهر ایذه مرکز سیاسی شهرستان ایذه با مختصات جغرافیایی ۴۹ درجه و ۵۲ دقیقه طول شرقی و ۳۱ درجه و ۵۰ دقیقه عرض شمالی استان خوزستان واقع گردیده است. این شهر در دشت نسبتاً وسیعی واقع گردیده که گرداگرد

آن را کوهها و ارتفاعات احاطه نموده است. در قسمت شمال، شمال شرقی و شرق شهر به دلیل وجود حریم‌های دو تالاب میانگرا و آب‌بندان امکان توسعه شهر وجود ندارد. در قسمت جنوب غربی و جنوب شرقی نیز به دلیل توپوگرافی و شیب زیاد امکان توسعه وجود ندارد یا بسیار محدود است. تنها در قسمت جنوبی و شمال غربی شهر امکان توسعه وجود دارد (مهندسین مشاور ماب، ۱۳۹۰: ۲). نقشه شماره (۱) موقعیت شهر ایذه را در تقسیمات سیاسی استان خوزستان و کشور نشان می‌دهد.

نقشه ۱: موقعیت شهر ایذه در تقسیمات سیاسی استان و کشور

شهر ایذه در سال ۱۳۴۵ دارای ۵۱۱۵ نفر جمعیت و در سال ۱۳۹۰، ۱۲۲۰۱۳ نفر است که در دوره ۶۵-۱۳۵۵ بالاترین و دوره ۸۵-۱۳۷۵ کمترین میزان رشد جمعیتی را تجربه کرده است که بیشتر ناشی از مهاجرپذیری شهر ایذه از آورگان جنگی در دوره اول و بازگشت مهاجران به شهرهای خود در دوره دوم بوده است. طرح جامع شهر ایذه که در سال ۱۳۹۰ تهیه گردیده، شهر را به دو منطقه، پنج ناحیه شمالی (سرتل)، مرکزی (مصلا)، شرقی (سازمان آب)، غربی (اشکبوس نادری) و نورآباد و چهارده محله تقسیم کرده است که منطقه یک دارای سه ناحیه و منطقه دو دارای دو ناحیه است. در نقشه شماره (۲)، تقسیمات کالبدی شهر ایذه را مشاهده می‌کنید.

نقشه ۲: تقسیمات کالبدی شهر ایذه

با توجه به تحقیق‌های میدانی نگارنده و مصاحبه با کارشناسان شهرداری ساکنان ناحیه شرقی از نظر اقتصادی وضعیت خوبی ندارند این ناحیه به روستاهای اطراف و قبرستان بهشت زهرا فاصله چندانی ندارد بیشتر روستاها به این ناحیه مهاجرت می‌کنند. ناحیه ۲ (سرتل) یا شمالی معروف به حافظ شمالی قسمت پایین شهر است از نظر اقتصادی وضعیت خوبی ندارد نزدیک به گورستان اکبرآباد و تالاب میانگران و از لحاظ زیست‌محیطی مشکلات زیادی برای ساکنان این ناحیه به وجود آورده است. ناحیه ۳ (نورآباد) دارای بافت روستایی و قدیمی، با مرکز شهر فاصله‌ای زیادی دارد. افراد ساکن این ناحیه بیشتر فامیل و خویشاوند یک‌دیگر هستند به همین دلیل تمایل به سکونت افراد غربیه ندارد اگر فردی به قصد خرید خانه در این ناحیه برود افراد ساکن در آنجا اعتراض خود را با رفتارهای نابهنجار نشان می‌دهد تا فرد خریدار را پشیمان کنند. ناحیه مرکزی (مصلا) یکی ناحیه‌های ثروتمندترین و قسمت بالا شهر که به حافظ جنوبی معروف است نسبت به ناحیه‌های دیگر دارای امکانات رفاهی و خدمات‌رسانی بیشتری است سازمان‌ها و اداره‌های شهر مثل فرمانداری، بخشداری، آموزش و پرورش و ... در این بخش مستقر هستند. ناحیه ۵ (اشکبوس نادری) از نظر اقتصادی یکی از ناحیه‌های متوسط‌نشین شهر و دانشگاه آزاد اسلامی در این ناحیه مستقر است و ارتباطات همسایگان با یک دیگر بسیار ضعیف است (مصاحبه با کارشناسان شهرداری، ۱۳۹۴).

جدول ۱: جمعیت و مساحت مناطق و نواحی شهر ایزه

منطقه	ناحیه	جمعیت ناحیه	مساحت کل ناحیه
۱	۱	۲۳۰۶۸	۲۳۷.۷
	۲	۲۴۵۰۲	۲۶۴.۷
	۳	۱۷۶۲۳	۳۵۴.۲
جمع منطقه ۱		۶۵۱۹۳	۹۸۶.۶
۲	۴	۲۵۲۷۷	۳۰۲.۲
	۵	۲۲۹۸۶	۳۳۴.۵
جمع منطقه ۲		۴۸۲۶۳	۶۳۶.۷
جمع کل		۱۱۳۴۵۶	۱۶۲۳.۳

مأخذ: طرح جامع شهری ایزه ۱۳۹۰

روش پژوهش

ماهیت این پژوهش کاربردی-نظری و نوع تحقیق توصیفی-تحلیلی و از روش تطبیقی استفاده می‌گردد اساس این تحقیق در حیطه جغرافیایی رفتاری است. در پژوهش حاضر برای سنجش متغیرها و جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات لازم به صورت کتابخانه‌ای (مبانی نظری) و میدانی، از پرسشنامه و مشاهده استفاده شده و گویه‌های آن براساس پایه‌های نظری و تعاریف مفهومی، تدوین یافته است. در این پژوهش از شاخص‌های امنیت محیط شغلی، امنیت محیط جانی، امنیت محیط عاطفی و امنیت محیط مالی استفاده شده است. جمعیت شهر ایزه در سال ۱۳۹۵ (۱۷۹۵۲۰) نفر بوده با استفاده از فرمول کوکران نمونه آماری ۳۲۳ نفر به دست آمده برای اینکه خطای آنها کمتر شود نگارنده‌گان تعداد آنها را به ۳۴۷ رسانده است. که قبل از توزیع پرسشنامه‌ها در بین جامعه آماری برای اینکه روایی و پایایی سؤال‌های پرسشنامه مشخص شود به ۳۰ نفر در کل شهر پرسشنامه توزیع شده است که ضریب آلفای کرونباخ هر کدام از شاخص‌ها به صورت جداگانه به دست آمده و داده‌های جمع‌آوری شده را با نرم‌افزار Spss با آزمون تحلیل واریانس یکطرفه و همبستگی پیرسون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. در نهایت نتایج آنها در قالب جداول آورده شد و از نرم‌افزار GIS برای مقایسه تطبیقی ناحیه‌ها استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

مشخصات فردی افراد پاسخگو: براساس یافته‌های پژوهش از مجموع کل پاسخگویان، ۵۲.۶ درصد را خانم‌ها و ۴۵.۱ درصد را آقایان، که ۳۶.۵ درصد آنها مجرد و ۵۰.۹ درصد متأهل بوده‌اند. از نظر سن بیش‌ترین را سن ۲۵-۱۵ سال و کمترین را سن ۵۵ سال به بالا ۲.۹ درصد، از نظر سواد ۱.۷ درصد را بی‌سواد که کمترین و ۰.۳۸ درصد

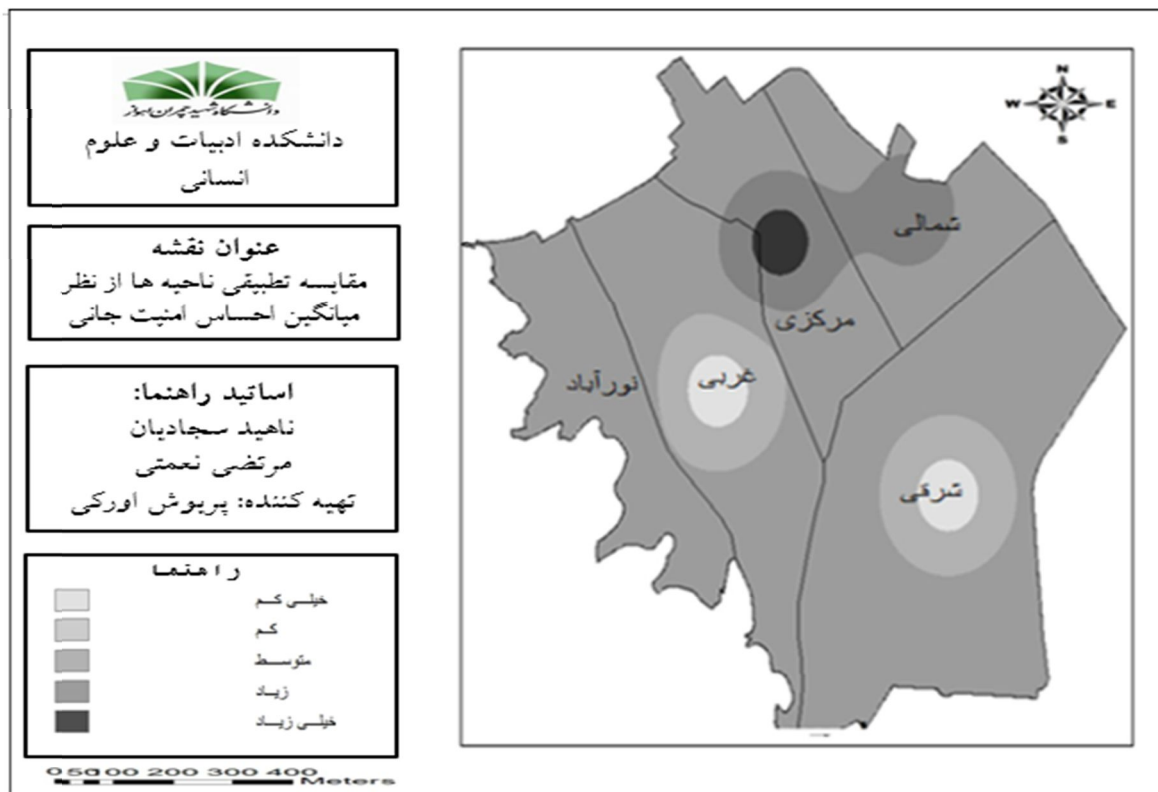
دارای مدرک کارشناسی که بیشترین، از نظر درآمد ۲۰۶ درصد دارای هیچ درآمدی نداشته‌اند و ۲۶۰۷ درصد آنها درآمدی بین ۹۰۰ هزار تا ۱۳۰۰ هزار تومان و ۲۶۰۴ درصد از افراد جامعه آماری درآمد خود را اعلام نکرده‌اند این نشان می‌دهد که جامعه مورد مطالعه دارای بی‌اعتمادی‌های هستند. همچنین از نظر محل تولد ۳۷۰۱ درصد آنها محل تولد خود را روستا و ۶۲۰۶ درصد محل تولدشان شهر است.

بررسی شاخص‌های حس ناامنی اجتماعی در ۵ ناحیه شهر ایذه؛ در مرحله‌ای بعدی با استفاده از نظریه‌های که در این پژوهش استفاده شد به بررسی چهار شاخص در بین پنج ناحیه شهر ایذه پرداخته شده است تا مشخص شود بین پنج ناحیه این شهر از نظر احساس امنیت اجتماعی تفاوت وجود دارد یا نه.

حس امنیت محیط جانی: با توجه به نتایج جدول (۲) در پنج ناحیه میانگین حاصل از گویه‌ها رقمی پایین‌تر از میانه را بیان می‌کند به این معنی که ساکنین پنج ناحیه شهر ایذه از نظر شاخص جانی احساس ناامنی می‌کنند. طبق نظریه مرتون که گفته شده در مناطق محروم آسیب‌های جانی بیشتر از سایر مناطق دیده می‌شود در ناحیه شرقی بیش از ناحیه‌های دیگر احساس امنیت جانی می‌کنند بنابراین نظریه مرتون در ناحیه شرقی که جز ناحیه‌های فقیرنشین است تطابق دارد. برای نشان دادن میانگین شاخص‌های احساس امنیت اجتماعی از روی نقشه و مقایسه تطبیقی ناحیه‌های مورد مطالعه از مدل Kriging استفاده شده است.

جدول ۲: میانگین پاسخ به گویه‌های شاخص امنیت جانی

ناحیه	شمالی	مرکزی	شرقی	غربی	نورآباد
آیا در شهر احساس ناامنی جانی دارید؟	۳.۸	۳.۸	۳.۰	۲.۶	۳.۶
احساس ناامنی از فرستادن فرزندان به مدرسه در مسیر طولانی	۲.۹	۳.۰	۲.۸	۲.۶	۳.۰
تردد با ماشین‌های مسافرکش شخصی در شب	۲.۷	۳.۲	۲.۴	۳.۱	۲.۶
ترک منزل و پرداختن به امور روزانه	۳.۵	۳.۶	۳.۲	۲.۹	۳.۶
قدم زدن در مسیر خلوت	۳.۱	۳.۳	۳.۱	۳.۲	۳.۰
تنها ماندن در خانه	۳.۷	۳.۷	۳.۰	۲.۹	۳.۷
رفتن فرزندان به مدرسه با ماشین شخصی	۳.۳	۳.۴	۲.۸	۳.۳	۳.۳
میزان امنیت جسمی و روحی هنگام تردد در سطح شهر	۳.۴	۳.۳	۳.۴	۳.۲	۳.۴
میانگین	۳.۳	۳.۴	۲.۹	۲.۹	۳.۲

نقشه ۱: احساس امنیت شهروندان در محیط جانی در پنج ناحیه مورد مطالعه

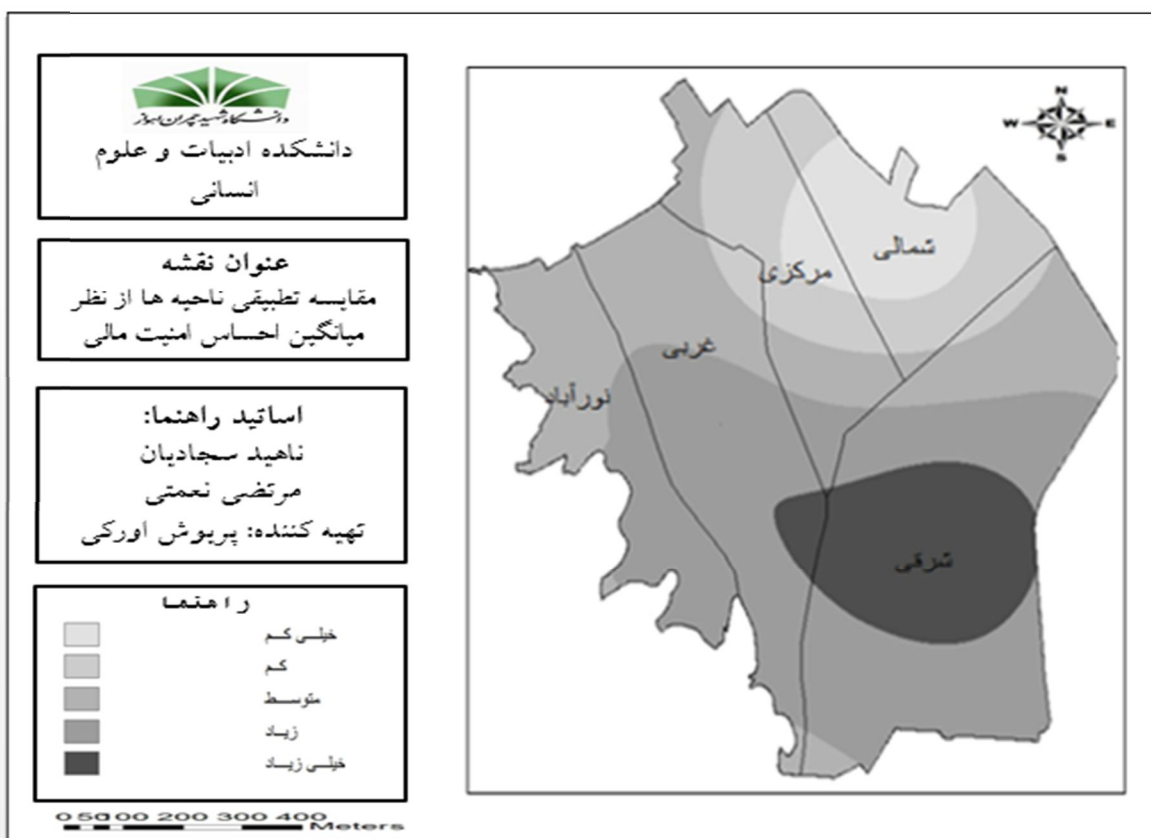
حس امنیت محیط مالی: برای تعیین احساس امنیت مالی پاسخگویان، از ۶ گویه استفاده شده است که مقاله‌ای احمدی و دیگران (۱۳۹۱) با عنوان "بررسی رابطه احساس بی‌نظمی و احساس ناامنی در بین شهروندان یاسوجی" و نظریه مرتون ملاک عمل قرار گرفته است. طبق نظریه مرتون، در مناطق مرفه به دلیل وجود ثروت و منابع مالی فراوان، تعداد سرقت‌ها فراوان بوده و امنیت مالی منطقه پایین‌تر است. از نظر میانگین کل تنها ناحیه شرقی از نظر شاخص امنیت مالی، در حد متوسط احساس امنیت می‌کنند نظریه مرتون در این ناحیه تطابق دارد. طبق نتایج تحقیق احمدی و دیگران در شهروندان یاسوجی احساس ناامنی اقتصادی وجود دارد زیرا میانگین احساس ناامنی اقتصادی (۳.۵) بالاتر از میانگین واقعی است. نتایج حاصل از این گویه‌ها در پنج ناحیه را در جدول (۳) مشاهده می‌کنید.

فصل نامه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری چشم‌انداز زاگرس (دوره ۱۴، شماره ۵۲، تابستان ۱۴۰۱)

جدول ۳: میانگین پاسخ به گویه‌های شاخص امنیت مالی

نورآباد	غربی	شرقی	مرکزی	شمالی	ناحیه
					گویه های شاخص امنیت مالی
۳.۵	۳.۸	۲.۸	۳.۳	۳.۲	آیا در محیط مالی احساس ناامنی می کنید؟
۳.۲	۳.۲	۳.۷	۳.۱	۲.۹	خالی گذاشتن منزل مسکونی به مدت چند روز
۳.۳	۳.۲	۳.۵	۳.۱	۳.۱	نداشتن دزدگیر و سایر اقدامات امنیتی
۳.۵	۳.۴	۳.۸	۳.۱	۳.۲	در میان گذاشتن ثروت و درآمد خود با دیگران
۳.۳	۳.۳	۳.۷	۳.۲	۲.۹	ترک و رها کردن اتومبیل در خیابان علی رغم اقدامات امنیتی
۳.۱	۳.۷	۳.۷	۲.۹	۲.۹	در شرایط فعلی مال و اموال مردم در این شهر در امان است
۳.۳	۳.۴	۳.۵	۳.۱	۳.۰	میانگین کل

فصل نامه جغرافیای برنامه ریزی شهری چشم انداز کارس (دوره ۱۴، شماره ۵۲، تابستان ۱۴۰۱)

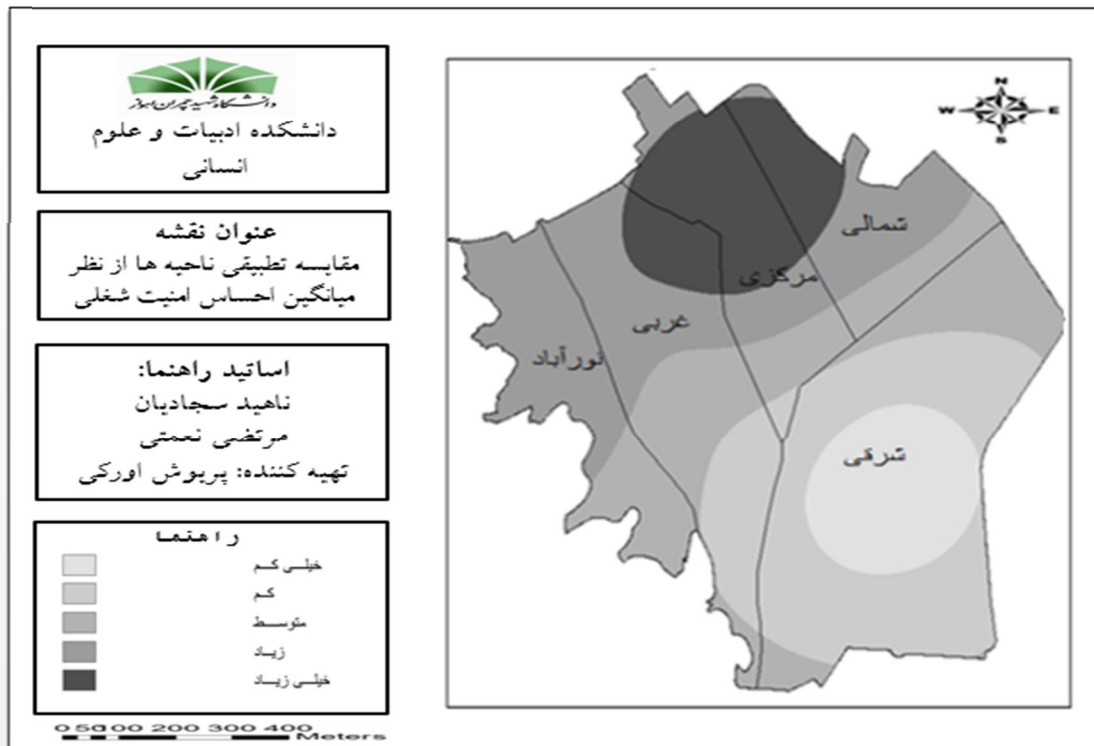
نقشه ۴: احساس امنیت شهروندان در محیط مالی در پنج ناحیه مورد مطالعه

حس امنیت محیط شغلی: همچنین برای سنجش حس ناامنی شغلی شهروندان پنج ناحیه شهر ایذه از ۶ گویه استفاده شده است. بر طبق نظریه مارکس، به جهت غنای مالی، دغدغه شغلی و نگرانی از بیکاری در طبقه مرفه

کم تر دیده می شود و با فرض شرایط یکسان اشتغال، افراد مناطق مرفه از امنیت شغلی بالاتری بهره مند هستند. با توجه به نتایج جدول (۴) تنها ناحیه شرقی از نظر امنیت محیط شغلی احساس ناامنی می کنند نظریه مارکس در این ناحیه تطابق دارد. ناحیه مرکزی بیشترین احساس امنیت از نظر شاخص امنیت محیط شغلی و ناحیه شرقی کمترین احساس امنیت را دارند.

جدول ۴: میانگین پاسخ به گویه های شاخص امنیت شغلی

نورآباد	غربی	شرقی	مرکزی	شمالی	ناحیه
					گویه های شاخص امنیت شغلی
۴.۲	۳.۶	۳.۲	۴.۳	۳.۷	آیا در محیط شغلی احساس ناامنی می کنید؟
۳.۸	۳.۵	۳.۴	۴.۰	۳.۵	اعمال نظر در کار بدون هراس از دست دادن شغل
۳.۳	۳.۷	۳.۶	۳.۵	۳.۴	اطمینان از ارتقاء شغل
۳.۹	۳.۲	۳.۷	۳.۹	۳.۹	احتمال به دست آوردن شغل در مدت کوتاه
۳.۲	۳.۲	۳.۱	۳.۳	۳.۲	اطمینان از ثبات شغلی خود و خانواده
۳.۰	۳.۳	۲.۷	۳.۱	۳.۸	نگرانی از رقابت های ناسالم شغلی
۳.۵	۳.۴	۳.۲	۳.۶	۳.۵	میانگین

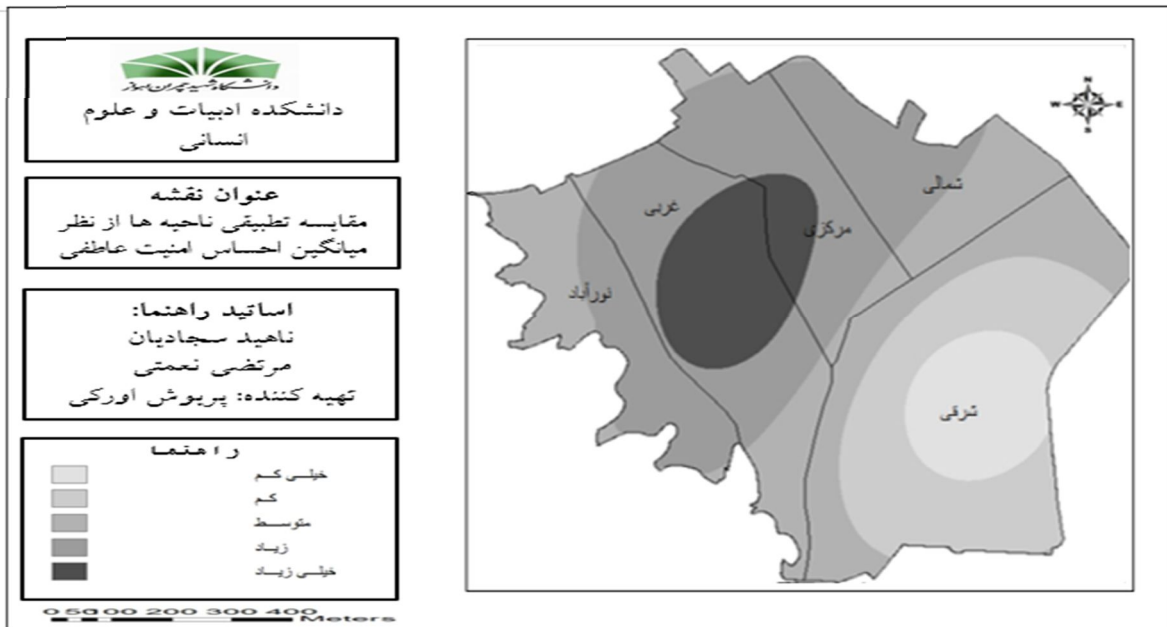

نقشه ۵: احساس امنیت شهروندان در محیط شغلی در پنج ناحیه مورد مطالعه

حس امنیت محیط عاطفی: برای بررسی شاخص حس امنیت محیط عاطفی در پنج ناحیه مورد بررسی از نظریه مرتون استفاده شده است. از دیدگاه مرتون، ساکنان مناطق محروم اغلب به دلیل انتخاب محدود به روابط خویشاوندی اکتفا می کنند این وضعیت موجب می شود که معاشرت های شخصی و روابط خانوادگی تقویت گردد. از نظر میانگین کل تنها ناحیه ای مرکزی احساس امنیت عاطفی در حد متوسط (۳.۵) می کند. طبق نظر گیدنز جامعه ای که بیش تر رو در رو و فاصله ای زمانی و مکانی کمتری دارد دارای خصلتی محلی و بومی است ناحیه مرکزی ویژگی های چنین جامعه ای را ندارد.

جدول ۵: میانگین پاسخ به گویه های شاخص امنیت عاطفی

ناحیه	شمالی	مرکزی	شرقی	غربی	نورآباد
آیا در محیط عاطفی شهر احساس ناامنی می کنید؟	۳.۶	۳.۷	۴.۰	۳.۲	۳.۸
روابط چهره به چهره	۲.۹	۳.۵	۳.۵	۳.۵	۳.۲
همدردی و صمیمت	۲.۹	۳.۳	۲.۹	۳.۲	۳.۲
ابزار محبت و بیان عاطفه	۳.۲	۳.۲	۲.۹	۳.۰	۳.۲
روابط با همسایگان	۲.۸	۳.۹	۳.۶	۳.۰	۳.۷
روابط با خویشاوندان و دوستان	۲.۶	۳.۷	۳.۲	۳.۱	۳.۶
میانگین کل	۳.۰	۳.۵	۳.۳	۳.۱	۳.۴

نقشه ۶: نقشه امنیت محیط عاطفی در پنج ناحیه مورد مطالعه

به نظر می‌رسد میان ۵ ناحیه شهر ایزه از نظر حس ناامنی اجتماعی تفاوت معناداری وجود دارد. در راستای فرضیه اول پژوهش، از آزمون تحلیل واریانس یکطرفه استفاده شد که نتایج آن در جدول (۶) نشان می‌دهد بین ناحیه‌های مورد مطالعه با احساس امنیت اجتماعی رابطه معناداری وجود ندارد زیرا سطح معنی‌داری (۰.۱۸۱) بزرگ‌تر از ۰.۰۵ به دست آمده است.

جدول ۶: آزمون آنالیز واریانس یکطرفه برای مقایسه شاخص‌های احساس امنیت اجتماعی در ناحیه‌ها

ANOVA					
سطح معنی داری	آزمون F	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	
۱۸۱.	۵۷۲.۱	۱۴۱.۷۲۹	۴	۵۶۳.۲۹۱۶	بین گروه
		۷۲۶.۴۶۳	۳۴۲	۱۹۲.۱۵۸۵۹۴	درون گروه
			۳۴۶	۷۵۵.۱۶۱۵۱۰	مجموع

طبق نتایج جدول (۷)، تنها از نظر شاخص حس امنیت مالی بین پنج ناحیه مورد مطالعه با احساس ناامنی تفاوت وجود ندارد زیرا سطح معنی‌داری بیش‌تر از ۰.۰۵ به دست آمده است ولی بین سه شاخص حس امنیت جانی، شغلی و عاطفی با احساس ناامنی بین ناحیه‌های مورد مطالعه تفاوت وجود دارد چون سطح معناداری کوچک‌تر از ۰.۰۵ به دست آمده است.

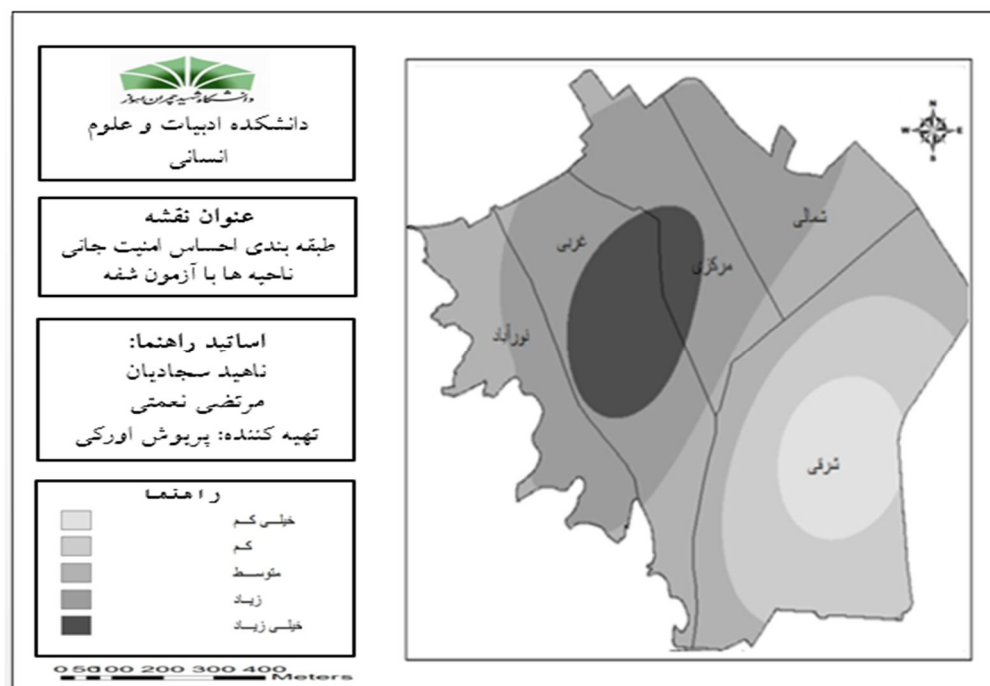
جدول ۷: آزمون آنالیز واریانس برای مقایسه شاخص‌های احساس امنیت اجتماعی در ناحیه‌ها

سطح معنی داری	آمار آزمون F	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	
۰.۰۰۵	۳.۷۴۶	۳۱۴.۹۴۸	۴	۱۲۵۹.۷۹۱	بین گروه
				۲۸۷۵۲.۰۵۹	درون گروه
				۳۰۰۱۱.۸۵۰	مجموع
۰.۲۲۵	۱.۴۲۶	۸۶.۰۲۱	۴	۳۴۴.۵۸۴	بین گروه
				۲۰۶۲۷.۷۰۳	درون گروه
				۲۰۹۷۱.۷۸۷	مجموع
۰.۰۱۶	۳.۰۷۵	۱۰۶.۳۳۴	۴	۴۲۵.۳۳۶	بین گروه
				۱۱۸۲۶.۸۰۸	درون گروه
				۱۲۲۵۲.۱۴۴	مجموع
۰.۰۱۸	۳.۰۰۷	۱۰۴.۹۷۹	۴	۴۱۹.۹۱۶	بین گروه
				۱۱۹۳۹.۴۷۳	درون گروه
				۱۲۳۵۹.۳۸۹	مجموع

بررسی احساس امنیت اجتماعی در شاخص امنیت جانی در ناحیه‌های مورد بررسی؛ همانطور که در جدول (۸) نشان داده است از نظر شاخص حس امنیت جانی می‌توان ناحیه‌های مورد بررسی را در دو گروه دسته‌بندی کرد. به طوریکه هر کدام از پنج ناحیه با امتیازهای متفاوت در یک گروه مجزا قرار می‌گیرند. بر این اساس ناحیه غربی با امتیاز ۲۸.۶۸۰۰ دارای بیش‌ترین امتیاز است یعنی بیش‌ترین حس امنیت جانی را دارند. پس از آن ناحیه مرکزی با امتیاز ۲۷.۷۵۰۰، ناحیه شمالی با امتیاز ۲۶.۸۸۰۶، ناحیه نورآباد با امتیاز ۲۶.۵۷۵۸ و شرقی با امتیاز ۲۳.۱۷۹۱ کم‌ترین امتیاز محسوب می‌شود یعنی کم‌ترین حس امنیت جانی را دارند.

جدول ۸: طبقه‌بندی ناحیه‌ها براساس شاخص حس ناامنی جانی

ناحیه	تعداد نمونه N	Subset for alpha=0.05	
		۱	۲
شرقی	۶۷	۲۳.۱۷۹۱	
نورآباد	۶۷		۲۶.۴۱۷۹
شمالی	۶۷	۲۶.۸۸۰۶	
مرکزی	۷۲		۲۷.۷۵۰۰
غربی	۷۴		۲۸.۸۵۱۴
سطح معنی داری Sig		۰.۰۷۴	۰.۶۵۶

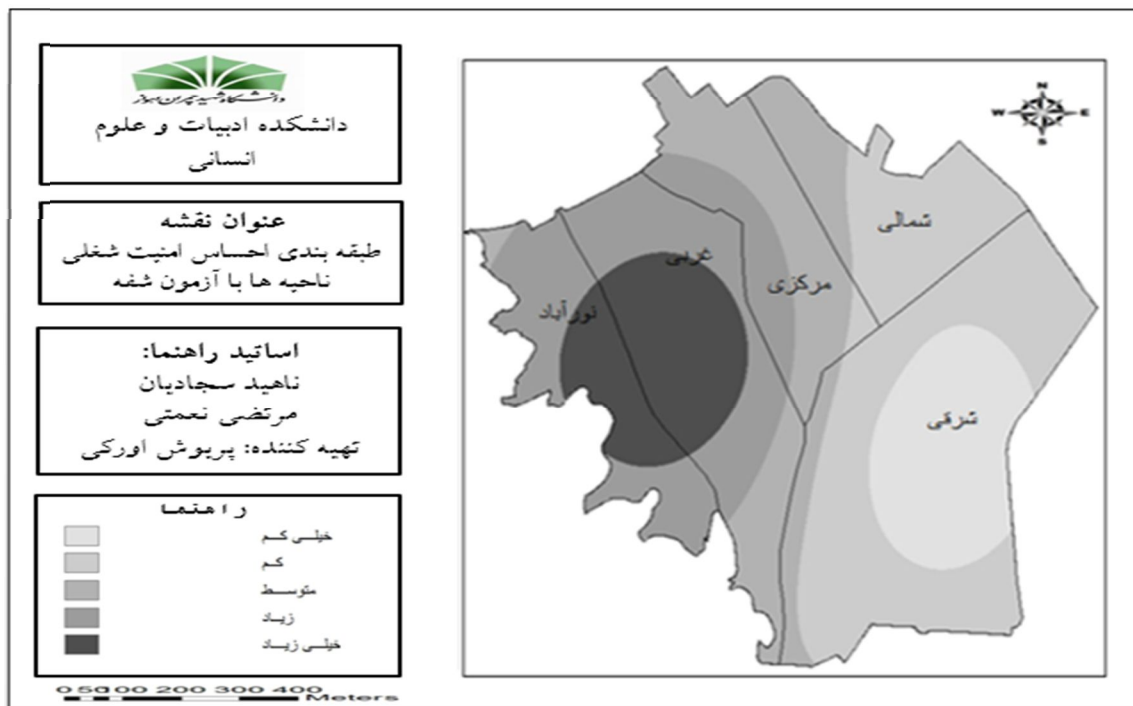

نقشه ۸: رتبه‌بندی ناحیه‌ها براساس احساس امنیت جانی شهروندان

بررسی احساس امنیت اجتماعی در شاخص امنیت شغلی در ناحیه‌های مورد بررسی؛ بررسی شاخص حس امنیت شغلی نشان می‌دهد ناحیه‌های مورد مطالعه را از این نظر می‌توان به پنج گروه طبقه‌بندی کرد که همه ناحیه‌ها در یک گروه قرار می‌گیرند. براساس جدول (۹) ناحیه غربی با ۲۲.۷۸۶۷ امتیاز بین پنج ناحیه دارای بیشترین امتیاز است و ناحیه نورآباد ۲۲.۴۵۸۳ امتیاز، ناحیه مرکزی ۲۱.۶۹۷۰ امتیاز، ناحیه شمالی ۲۰.۷۴۶۳ امتیاز و ناحیه شرقی ۱۹.۸۰۶۰ به ترتیب بیشترین تا کمترین احساس امنیت شغلی را دارند.

جدول ۹: طبقه‌بندی ناحیه‌ها براساس شاخص حس امنیت شغلی

ناحیه	تعداد نمونه N	Subset for alpha=0.05				
		۱	۲	۳	۴	۵
شرقی	۶۷	۱۹.۸۰۶۰				
شمالی	۶۷		۲۰.۷۴۶۳			
نورآباد	۶۷			۲۱.۶۸۶۶		
مرکزی	۷۲				۲۲.۴۵۸۳	
غربی	۷۴					۲۲.۸۱۰۸
Sig		۰.۰۶۲				

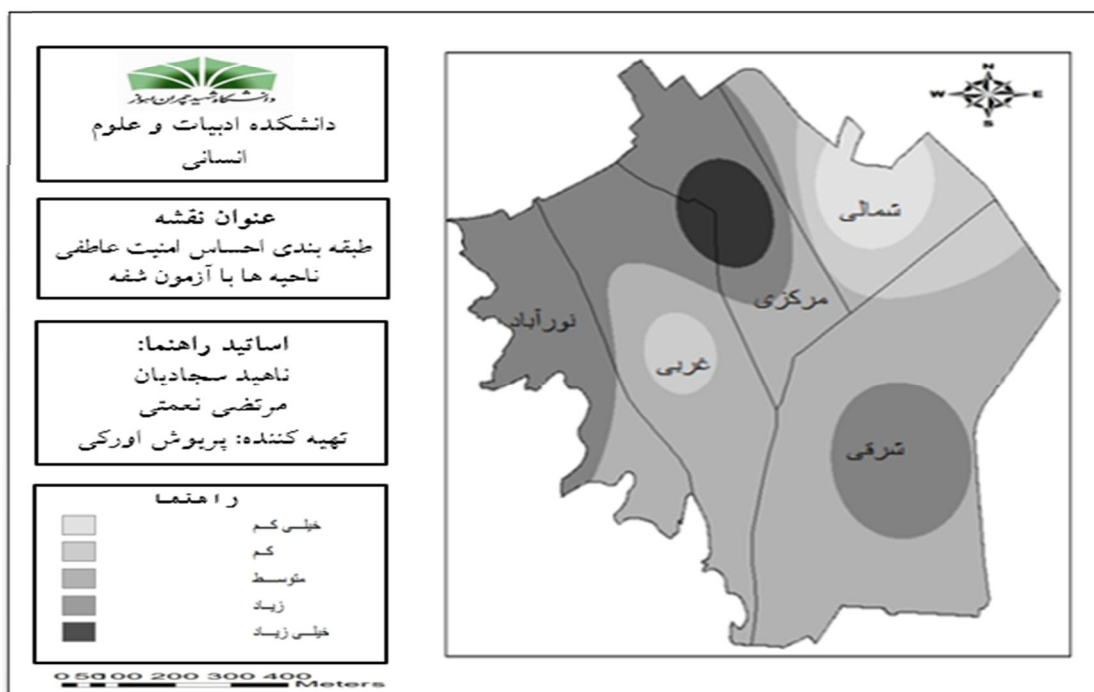
نقشه ۹: رتبه‌بندی ناحیه‌ها براساس احساس امنیت شغلی شهروندان

تحلیل جغرافیایی مخاطره احساس امنیت اجتماعی از نگاه شهروندان (نمونه موردی: شهرازده)

بررسی احساس امنیت اجتماعی در شاخص امنیت عاطفی در ناحیه‌های مورد بررسی؛ بررسی شاخص امنیت عاطفی در پنج ناحیه نشان می‌دهد که می‌توان ناحیه‌ها را از این لحاظ به دو گروه طبقه‌بندی کرد. به این ترتیب ناحیه مرکزی با ۲۱.۵۵۵۶ امتیاز بین پنج ناحیه دارای بیش‌ترین امتیاز است یعنی از نظر شاخص امنیت عاطفی بیش‌ترین احساس امنیت اجتماعی را دارند. ناحیه نورآباد با امتیاز ۲۰.۸۴۸۵ در رتبه دوم، ناحیه شرقی با امتیاز ۲۰.۴۱۷۹ در رتبه سوم، ناحیه غربی با امتیاز ۱۹.۳۴۶۷ رتبه چهارم و ناحیه شمالی با امتیاز ۱۸.۴۰۳۰ در رتبه آخر قرار می‌گیرند و دارای بیش‌ترین احساس ناامنی از نظر شاخص امنیت عاطفی است.

جدول ۱۰: طبقه‌بندی ناحیه‌ها براساس شاخص حس امنیت عاطفی

ناحیه	تعداد نمونه N	Subset for alpha=0.05	
		۱	۲
شمالی	۶۷	۱۸.۴۰۳۰	
غربی	۷۴		۱۹.۳۹۱۹
شرقی	۶۷	۲۰.۴۱۷۹	
نورآباد	۶۷		۲۰.۷۷۶۱
مرکزی	۷۲		۲۱.۵۵۵۶
سطح معنی داری Sig		۰.۲۳۵	۰.۳۲۸

نقشه ۱۰: رتبه‌بندی ناحیه‌ها براساس احساس امنیت عاطفی شهروندان

رابطه بین حس ناامنی اجتماعی با جنسیت؛ برای بررسی رابطه بین احساس ناامنی شهروندان با جنسیت از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده که با توجه به نتایج جدول (۱۱) بین جنسیت و احساس ناامنی شهروندان رابطه معناداری وجود دارد چون سطح معناداری (۰.۰۰۱) پایین از ۰.۰۵ به دست آمده است.

جدول ۱۱: رابطه بین احساس ناامنی اجتماعی با جنسیت

ضریب همبستگی	۱	۱۸۵.
سطح معنی داری		۰۰۱.
N تعداد نمونه	۳۴۷	۳۴۷

نتیجه گیری

هرگونه برنامه ریزی و توجه ویژه به کنترل اجتماعی و سیاسی در پرتو شناخت مسائل امنیتی شهروندان امکان پذیر است. در این پژوهش از ۴ شاخص احساس امنیت اجتماعی استفاده شده است و هر کدام از آنها دارای زیر گویه های هستند که از نظریه های مختلف برداشته شده است اما از آن جایکه ناحیه های شهر ایزد از لحاظ اقتصادی و خدمات رسانی مدنظر قرار گرفتند و نظریه مرتون هم به تفاوت بین مناطق محروم و برخوردار از نظر احساس ناامنی اجتماعی و طبقات توجه می کند در قسمت تجزیه و تحلیل و در ۵ ناحیه شهر ایزد از نظر احساس ناامنی محیط جانی، مالی و عاطفی مورد بررسی قرار گرفت. نتایج پژوهش حاضر نشان داده است که از نظر شاخص امنیت جانی، پنج ناحیه شهر ایزد احساس ناامنی ولی ناحیه مرکزی با میانگین (۳.۴) نزدیک به میانه کم ترین احساس ناامنی را دارند و با نظریه مرتون تطابق دارد. یعنی هرچه از مناطق ثروتمند نشین به سمت مناطق فقیرنشین پیش برویم احساس ناامنی جانی بیش تر می شود. از نظر شاخص امنیت مالی تنها ناحیه شرقی با میانگین (۳.۵) در حد میانه احساس امنیت مالی را دارند ناحیه شرقی از نظر اقتصادی در وضعیت نامناسبی قرار دارد و مجدداً با نظریه مرتون تطابق دارد. از نظر شغلی ناحیه شرقی بیش ترین احساس ناامنی و ناحیه مرکزی کم ترین احساس ناامنی شغلی را می کنند. مارکس معتقد است که مناطق مرفه چون از مالی وضعیت خوبی دارند از نظر شغلی زیاد نگران نیستند بنابراین امنیت شغلی بیشتری دارند این نظریه در ناحیه شرقی و غربی تطابق دارد. نتایج به دست آمده از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه نشان می دهد بین پنج ناحیه شهر ایزد از نظر احساس ناامنی اجتماعی تفاوت وجود ندارد. اما از نظر آزمون آنالیز واریانس بین شاخص های احساس امنیت جانی، شغلی و عاطفی با احساس ناامنی در ناحیه های مورد مطالعه رابطه وجود دارد. با توجه به میانگین به دست آمده و مدل Kriging مقایسه ناحیه ها و رتبه بندی آنها نشان می دهد از نظر شاخص امنیت جانی و شغلی، شهروندان ناحیه شرقی کم ترین احساس امنیت و ناحیه غربی بیشترین احساس امنیت را می کنند از نظر شاخص امنیت عاطفی، شهروندان ناحیه شمالی کم ترین

احساس امنیت عاطفی و ناحیه مرکزی بیشترین احساس امنیت عاطفی را داشتند. از دیگر نتایج این پژوهش این است که بین جنسیت و احساس ناامنی شهروندان ایذه رابطه معناداری وجود دارد.

پیشنهادها

- با توجه به تیراندازی‌های مداوم در ساعات‌های مختلف شبانه‌روزی در سطح شهر، بهتر است نیروی انتظامی از گشت شبانه و پلیس یار محله استفاده کنند تا علاوه بر کاهش جرائم، از تخریب اموال عمومی هم جلوگیری کنند.
- توجه بیشتر به فضاهای شهری از لحاظ نورپردازی (در خیابان‌ها و فضاهای تاریک و بی‌دفاع شهری) و پوشش گیاهی (علاوه بر اینکه متناسب با آب‌وهوا آن محیط باشد، از نگاه طراحی محیطی و پیشگیری از جرم هم در نظر گرفته شود).

- خدمات‌رسانی و امکانات رفاهی برای تمام ناحیه‌ها به صورت یکسان بدون در نظر گرفتن وضعیت اقتصادی و قومیت‌های ساکن در ناحیه‌ها

- گذاشتن سیل‌گیر در رواناب‌ها، برای جلوگیری از زیر آب رفتن خانه‌های مسکونی ناحیه شمال.

- کاهش آب تالاب میانگران در فصل تابستان، علاوه بر اینکه آرامش ساکنان ناحیه شمالی را میگیرد، به‌عنوان یک مکان کم‌تردد باعث احساس ناامنی در شهروندان هم می‌شود. اما می‌توانند با در نظر گرفتن امکانات خدماتی-رفاهی از این تالاب برای جذب گردشگر استفاده کنند.

- معمولاً جوانان و نوجوانان بیشتر باعث ناهنجاری‌های اجتماعی می‌شوند، پس برای اوقات فراغت و سرگرمی آنها مکان‌های لازم است. بنابراین مسئولین اداره‌کننده شهر در برنامه‌ها و طرح‌های شهری آینده مکان‌های تفریحی، سالن‌های ورزشی و استخر، زمین‌های فوتبال و ... در نظر بگیرند.

- قراردادن تاکسی‌های مسافرکش عمومی در همه ساعت به‌خصوص تا ساعات پایانی شب. با توجه به مطالعات میدانی نگارنده، بیشتر شهروندان از کمبود تاکسی‌های عمومی در ساعات بعد از ظهر و آخر شب (شهروندان بیشتر در این ساعات احساس ناامنی می‌کنند) اعتراض داشتند.

منابع

- ایدر، نبی‌الله و امیری، رقیه و امیری، سمیه و عباسی، الهام (۱۳۹۱)، تبیین جامعه‌شناختی گرایش به اعتیاد به مواد مخدر در بین جوانان مرد (۲۸-۱۸ سال) شهرستان هندیجان و ارائه راهکارهای پیشگیری از آن، فصلنامه دانش انتظامی خوزستان، دوره اول، شماره ۲.
- بایاری، عبدالرضا و حیدرآبادی، ابوالقاسم و رحمانی، علی (۱۴۰۰)، بررسی نقش شرکت‌های خدمات انتظامی بر احساس امنیت اجتماعی در مناطق مرزی گلستان، فصلنامه پژوهشنامه مطالعات مرزی، دوره ۹، شماره ۲.
- بمانیان، محمدرضا و محمودی‌نژاد، هادی (۱۳۸۷)، تحقیقی در سنجش عوامل تأثیرگذار بر احساس امنیت شهری نمونه موردی: شهر کرمان، فصلنامه مدیریت شهری، شماره ۱۹.
- بیدختی، علی‌اکبر و شریفی، نوید (۱۳۹۱)، بررسی نقش مداخله‌گرایانه سازه سرمایه اجتماعی در رابطه بین دینداری و احساس امنیت اجتماعی، پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال اول، شماره سوم.
- پورشریفی، حمید و حبیبی، مجتبی و زرانی، فریبا و عاشوری، احمد و حفاظتی، میترا و حاجبی، احمد و بوالهری، جعفر (۱۳۹۱)، نقش افسردگی، استرس، شادکامی و حمایت اجتماعی در شناسایی افکار خودکشی دانشجویان، مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران، سال ۱۸، شماره ۲.
- تقدوسی‌نیا، خ.ح. (۱۳۹۱)، امنیت مرجع از دیدگاه مقام معظم رهبری، قم: نشر ائمه (ع).
- رجبی‌پور، محمود (۱۳۸۲)، درآمدی بر احساس امنیت بر بستر امنیت عینی، فصلنامه دانش انتظامی.
- رضوان، علی و فتحی، منصور (۱۳۹۱)، بررسی عوامل مرتبط با احساس ناامنی در محلات شهری (ناحیه سه منطقه ۱۷ شهرداری تهران، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال دوازدهم، شماره ۴۵.
- رضوی‌طوسی، سیدمجتبی و ساعی، محمدحسین (۱۳۹۰)، احساس ناامنی اجتماعی شهروندان تهرانی با تمرکز بر انتشار اخبار حوادث خشونت‌بار یک سال اخیر، فصلنامه مطالعات فرهنگ و ارتباطات، سال دوازدهم، شماره ۱۶.
- رفیعیان، مجتبی و پیری، اسماعیل و حیدری، سامان، احمدی، باقر (۱۳۹۹)، ارزیابی و تحلیل شاخص‌های امنیت اجتماعی استان‌های کشور، فصلنامه علمی برنامه‌ریزی منطقه‌ای، دوره ۱۱، شماره ۴۴.
- سبحانی‌فر، علی (۱۴۰۱)، ارائه الگوی امنیت اجتماعی جمهوری اسلامی ایران مبتنی بر گفتمان امام‌خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، نشریه آفاق امنیت، سال ۱۱.
- ستوده، هدایت‌الله (۱۳۸۶)، آسیب‌شناسی اجتماعی (جامعه‌شناسی انحرافات)، چاپ هجدهم، تهران: انتشارات آوای نور.
- سویز، محسن و محمدی، فریبرز (۱۳۹۰)، نقش سرمایه اجتماعی در تأمین امنیت سرمایه‌گذاری، فصلنامه ره‌نامه سیاست-گذاری، سال دوم، شماره ۳.
- صالحی‌امیری، سیدرضا، کاوسی، اسماعیل (۱۳۸۷)، امنیت اجتماعی در ایران، فرهنگ و مدیریت سازمان‌های فرهنگی، فصلنامه راهبرد، سال بیستم، شماره ۵۹، مجمع تشخیص مصلحت نظام، پژوهش‌کنده تحقیقات استراتژیک.
- طویلی، مهدی و شیداییان، مهدی و میرخلیلی، سیدمحمود و دارایی، شهرداد (۱۳۹۹)، تحلیل نسبت مصلحت‌سنجی تعقیب‌کیفری با نظم عمومی و امنیت اجتماعی، مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران، دوره ۱۰، شماره ۱.

عبدالهی، محمد و میرزایی، ابراهیم (۱۳۸۹)، بررسی جامعه شناختی محیط سیاسی-اجتماعی جامعه، چگونگی تعامل (تطابق) جوانان و عوامل موثر بر تطابق آنان: مطالعه موردی شهرستان دره شهر- استان ایلام، مجموعه مقالات همایش آسیب های اجتماعی، فرماندهی انتظامی استان ایلام، دفتر تحقیقات کاربردی، چاپ اول.

عربی، فرانک (۱۳۸۴)، بررسی امنیت اجتماعی از دیدگاه شهروندان ۸ شهر (تهران، همدان، ارومیه، شیراز، کرمان، یزد، اصفهان، مشهد)، مجموعه ی مقالات همایش امنیت اجتماعی، معاونت اجتماعی ناجا، اداره ی کل مطالعات اجتماعی، تهران: نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، انتشارات آشنایی، شماره ۱، جلد سوم.

فضل، حسن (۱۴۰۰)، جایگاه و اهمیت امنیت اجتماعی در اسلام، پژوهش و مطالعات علوم اسلامی، سال ۳، شماره ۲۶. قزایی، فریبا و رادجهانبانی، نفیسه و رشیدپور، نازیلا (۱۳۸۹)، بررسی و سنجش حس امنیت در مناطق مختلف شهری (نمونه موردی: مناطق ۲ و ۱۱ تهران)، آرمان شهر، شماره ۴.

کاظمیان، سمیه (۱۴۰۰)، بررسی کیفی نقش پیشگیرانه پلیس زن در افزایش احساس امنیت اجتماعی پس از بحران زلزله کرمانشاه، فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی، سال ۱۲، شماره ۴۸.

کلاهیجان، محمود (۱۳۸۵)، راهکارهای تحقق امنیت اجتماعی، مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی (جلد اول)، تهران: معاونت اجتماعی و ارشاد نیروی انتظامی.

گروسی، سعید و یوسفی، کورش احمد و خداپرست، زهرا (۱۳۹۱)، بررسی رابطه ی ویژگی های محله ی مسکونی، با احساس امنیت شهروندان کرمانی، فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم، سال هفتم، شماره ۲۴.

لطفی، صدیقه و بردی، رحیم و ساسانی‌پور، محمد (۱۳۹۳)، بررسی احساس امنیت در فضاهای عمومی (مطالعه موردی: شیراز)، پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، دوره ۵، شماره ۱۹.

مرتین، رابرت (۱۳۸۳)، ساختار اجتماعی و بی‌هنجاری در کتاب نظریه های بنیادی جامعه شناختی، نوشته کوزر و لوئیس وروزنبرگ، برناد، ترجمه فرهنگ ارشاد، تهران: نشر نی.

منصوری، بهمن (۱۳۸۵)، امنیت و ابعاد آن در قرآن کریم با تأکید بر امن‌عبادی، جانی، آزاد زیستن خانوادگی اقتصادی و مکه نماد امن الهی، فصلنامه دانش انتظامی، سال هشتم، شماره ۲۹.

نیازی، محسن و سهراب زاده، مهران و فرشادفر، یاسمن (۱۳۹۰)، تبیین عوامل اجتماعی و فرهنگی موثر بر احساس امنیت زنان مطالعه موردی: زنان ساکن در مناطق (۲ و ۱) تهران و مناطق (۱۹ و ۲۰) جنوب تهران، فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی.

Alkhli, M.A(2004). Islam and security, [Http://www. Bahzip.com](http://www.Bahzip.com) Booklest/ Islam and security.

Beheshti. S.S, Moradi. R., Khalili. R., (2020). Sociological Explanation of the Relationship Between Social Security Sense and Social Health. *Journal of School of Public Health and Institute of Public Health Research*, 18(2), 173-188.

Khatibi, A. (2019). Survey The Impact Of Social Security Sense On Activities For Community Service (Sample Of Study: Government Offices In Hamedan City . *Societal security studies*, 10(57), 207-248.

Liska, A.L., Lawrence, J.J., & Danchirico, A. (1982). Fear of crime as a social fact.

Merton, R(2002), *Social structure and anomie the book basic sociological theories*, writing Louis and Kuzaran Vrvznbrg, Brnad, translations Farhang Ershad, Tehran: Ney publication.

Schwirian, K. P., & Schwirian, P. M. (1993). Neighboring, residential satisfaction, and psychological well-being in urban elders. *Journal of Community Psychology*, 21(4), 285-299.

West, R. (2008). The psychology of security. *Communications of the ACM*, 51(4), 34-40.